

ادبیات و روانکاوی

روث پارکین - گنلاس

ترجمه:

دکتر سعید یزدانی

ویراستاران:

دکتر حاتم زندی، عباس حسینی

فهرست

یادداشت مترجم	۹
سپاس نامه	۱۱
درآمد	۱۲

فصل اول: بیان ناخودآگاه

متن تجربه‌ی ما؛ مرحله‌ی آینه و منع نمایش تصویری؛ بهشت گمشده نوشته‌ی میلتون؛ «ناقص از لحاظ انسجام»؛ درخت سیب و کنسرو ماهی ساردین؛ عمل رؤیا؛ باز نمایی رؤیا؛ پروژه‌ی سورئالیست؛ دبلوواج. آدن: سورئالیسم و ذهن هشیار	۲۱
---	----

فصل دوم: شینی گمشده

شینی کلایینی؛ قصه‌های پریان؛ دستوره‌های فراخود؛ باقیمانده‌های روز نوشته‌ی ایشیگورو؛ فقدان و سوگ در آمروس نوشته‌ی والکات؛ اختگی و دال؛ سمیناری در مورد (ادگار آلن پو)	۶۱
--	----

فصل سوم: تحقیر و خیالی مالیخولیایی

سوگ، رنجوری تحریک کننده؛ بکت: دور کردن نام نبردنی؛ جفت قدیمی؛ در سوگ شینی مادری؛ سرافکندگی و مقدس؛ «من» یا «من نه»؛ محتوا و بی محتوا (بکت و بیون)؛ مادران و کلمات؛ بکت و خیالی مقعدی؛ غذا و جریان‌ها؛ برزخ	۹۵
--	----

فصل چهارم: تراژدی میل

متن پردازی ادیبی [۵]: هاملت؛ ادیبی مؤنث؛ میل قضیسی؛ لاکان هاملت را می‌خواند؛ مکان مناسب برای میل: آنتیگونه؛ خیالی و نمادین؛ اتللو و واقعی میلی	۱۳۳
--	-----

فصل پنجم: متن غریب

فروید متن گوتیک «مرد شنی» هافمن را مطالعه می‌کند؛ دوشخصیتی شدن یا مردن: «کریستابل»؛ داستان‌های اشباح: دریدا، آبراهام و توروک، و «داستان پرستار پیر» نوشته‌ی گاسکل؛ شیخ درون: «مزاحمت‌های عجیب» نوشته‌ی لفانو؛ عدم صمیمیت ۱۶۱

فصل ششم: هیستری

هیستری: ساختار و ساختار شکنی؛ رنج بردن از خاطره‌ها؛ یک قصه واضح: مورد «دورا»؛ انتقال و «مورد دورا»؛ ادبیات به عنوان مورد پژوهی: نقاب برداشته شده نوشته‌ی جرج الیوت؛ اجرای هیستری: هیستری تری جانسون ۲۰۱

فصل هفتم: چهره‌ی مبدل زنانگی

فروید واژه‌ها را تعریف می‌کند: زنان پاسخ می‌دهند: زنانگی به صورت چهره مبدل؛ بازنمایی و «طرف دیگر»: آیا آلیس می‌تواند از آینه عبور کند؟؛ اورلاندو؛ بازنمایی جنسیت‌ها: «بازتاب‌ها» نوشته‌ی آنجلا کارتر ۲۴۵

فصل هشتم: توهم مرگ

دراکول و سائق مرگ؛ تمدن و قربانی‌هایش؛ مرگ نمادین: لاکان و سائق مرگ؛ معانی میرا: تراژدی اسپانیایی نوشته‌ی توماس کید؛ فتنش از اشخاص تا چیزها (سیلویا پلات) ۲۹۱

۳۲۷ یادداشت‌ها

۳۵۵ منابع

۳۷۲ فهرست اسامی

برنام او که برترین است

یادداشت

سپاس خداوند بزرگ را که به این جانب توفیق عطا نمود تا پس از گذشت چندین ماه کار شبانه روزی، ترجمه‌ی این کتاب، با همکاری چند تن از دوستان در ویرایش، پایان یابد و برای استفاده‌ی دانش دوستان و علم پژوهان به چاپ برسد.

ادبیات و روانکاوی، بخصوص در قرن بیستم، رابطه‌ی نزدیکی داشته‌اند و این خود مستلزم مطالعاتی فیما بین این دو رشته‌ی آموزشی می‌باشد. فروید و لاکان به عنوان پیشکسوتان روانکاوی آثاری خلق کرده‌اند که مورد توجه محافل ادبی قرار گرفته است، که این خود یادآور تجارب ادبی این پیشروان علم روانکاوی است. از طرفی، ادبیات که در حال حاضر نظریه‌های شگرف، اما لازمی را به خود معطوف داشته است، به تدریج استقلال خود را از دیگر گرایش‌های هنری به دست آورده و در برابر محدودیت‌های کاملاً زیبا شناختی، مقاومت نشان داده است. نویسندگان ادبی، از قبیل ویرجینیا وولف نیز متوجه این ارتباط نزدیک بین روانکاوی و ادبیات شدند.

توجه زیاد روانکاوی و فروید به مطالعات ادبی در آغاز قرن بیستم مرهون استفاده از بینش‌های روانکاوانه نسبت به دسته‌ای از متون ادبی است و نکته‌ی مهم در این ترجمه، ارتباط نزدیک این دو شاخه است. به نظر می‌رسد که هر کدام از این دو شاخه در رابطه با دیگری رشد کرده است. اکنون مطالعات زیادی وجود دارند که خلاصه‌ها و بررسی‌هایی را از نظریه روانکاوانه فراهم می‌کنند. در این ترجمه اهداف مهم زیر دنبال می‌شود.

۱- پسا مدرن در محو کردن اختلاف بین این دو شاخه مؤثر بوده است، تا حدی که آثار بسیاری از نویسندگان در عرصه‌ی ادبیات توسط علم نوین روانکاوی به چالش کشیده شده‌اند. این کتاب سعی در بررسی این موضوع دارد که نقش نقد ادبی روانکاوانه پیدا

کردن راه‌هایی است که از طریق مفاهیمی مانند میل، حقارت، غیر عادی، سائق مرگ می‌توان متون ادبی را مورد بررسی قرار داد.

۲- از اهداف مورد نظر ترجمه‌ی این کتاب فراهم نمودن زمینه‌ای است برای آشنایی خوانندگان با تئوری کلریج در مورد ناخودآگاه به عنوان یک قوای ذهنی خلاق، ناخودآگاه غیر شخصی یا جمعی یونگ، و (با نفوذترین آنها) ناخودآگاه فرویدی و پسا فرویدی به عنوان دسته‌ای از توهمات و تمایلاتی که سرکوب شده‌اند و باید همیشه با جلوه‌ی فرهنگی یا خودآگاه خودشان تفاوت داشته باشند.

۳- هدف مترجم از ترجمه این کتاب این است که خوانندگان را با اشکال متفاوتی از نظریه‌هایی روانکاوی پسا فرویدی، از قبیل نظریه‌های لاکان، کلاین، ریوری، کریستوا، آبراهام و ترووک، و یونگ، که از طریق آنها ما به توانیم متون ادبی را بخوانیم، آشنا سازد. فروید، که در این کتاب نقش محوری به عهده داشته است، به ادبیات روی آورد و در آنجا به کشمکش‌های موجود مرتبط با عقده‌ی ادیپ در نمایشنامه‌ی ادیپ شهریار نوشته‌ی سوفوکل و غیر طبیعی بودن در «مرد شنی» نوشته‌ی هافمن، پی برد. سپس او این‌ها را به صورت ساختارهای اسطوره‌مانندی ارائه داد و سیستم روانکاوی منسجمی را بنا نهاد که به عنوان توجیهی برای آغاز تبادل بین این دو شاخه به حساب می‌آید.

مترجم در ترجمه‌ی این کتاب، قصد دارد توجه خوانندگان را به خواندن بین متنی روانکاوی با ادبیات جلب کند. این کتاب به منظور آشنایی خوانندگان خود به خواندن‌های بین متنی مانند فروید با ایشیگورو، لاکان با میلتون یا با درک والکات، ژوان ریوری با وولف، و غیره اشاره کرده است. همچنین این ترجمه می‌تواند باب آشنایی برای مخاطبین را که بیشتر دانشجویان رشته‌های ادبیات و روانشناسی و دیگر گرایش‌های علوم انسانی و علوم اجتماعی را شامل می‌گردد با نویسندگان معاصر فروید - از قبیل وایلد، برام استوکر، استریند برگ، وولف، بکت و آدن، با وجود خصومت غالباً آشکار بعضی از آنها نسبت به یافته‌های فروید، به عنوان منابعی غنی برای تحلیل بین متنی فراهم سازد. امید است این ترجمه بتواند گام مهمی را در آشنایی مردم عزیز کشورمان با دو مقوله‌ی ادبیات و روانکاوی و ارتباط تنگاتنگ آنها بردارد.